

Mitteleuropäische Bronzezeit. Beiträge zur Archäologie und Geschichte. Im Auftrag der Historiker-Gesellschaft der DDR, hrsg. von Werner Coblentz und Fritz Horst, Akademie Verlag, Berlin, 1978, 326 p., cu 118 figuri în text.

În perioada 24—26 aprilie 1975, *Fachgruppe für Ur- und Frühgeschichte* a Societății istoricilor din RDG și-a ținut la Dresda — cu concursul Muzeului de preistorie din localitate — cea de-a VIII-a conferință centrală. La ea au participat aproximativ 130 de savanți, profesori, studenți, activiști din domeniul cultural-politic și amatori; nu au lipsit nici oaspeți din Cehoslovacia și Polonia.

Datorită spațiului restrâns nu vom putea să ne oprim, nici măcar fugitiv, asupra celor douăzeci de comunicări, prezentate de optsprezece autori. Ne vom mărgini, așadar, să remarcăm că tematica se împarte, în general, în două mari capitole: epoca bronzului în Europa centrală (de fapt în RDG și Polonia) și probleme ale teritoriilor est-mediteraneene, evident în legătură cu spațiile Europei de mijloc.

Articolele și comunicările privesc diverse aspecte ale dezvoltării societății în epoca bronzului. Unele, cum e Fritz Horst, *Zum Stand der Erforschung des jungbronzezeitlichen Siedlungswesen auf dem Gebiet der DDR*, pp. 231—238 și Jan Dąbrowski, *Feldforschungen im Siedlungskomplex der Lausitzer Kultur bei Woryty, Wojewodschaft Olsztyn*, 281—288, tratează stadiul actual al cercetărilor sau prezintă rezultatele unor periegheze arheologice. Tot astfel, Rolf Breddin, *Die Ausgrabungen auf dem bronzezeitlichen Hügelgräberfeld von Tornow, Kr. Calau. Ein Beitrag zum Grabkult der Lausitzer Kultur*, 299—306, Horst Geisler, *Die Opferschächte von Frankfurt/O. — Lossow*, 307—314 și Martin Albrecht, *Anthropomorphe Darstellungen der jüngeren Bronzezeit aus dem nördlichen Mittel- und südlichen Nordeuropa*, 315—323 comunică mai multe descoperiri, legate în bună măsură de probleme funerare sau religioase.

Nu sînt neglijate nici problemele sociale și social-economice (Harry Wüstemann, *Zur Sozialentwicklung während der Bronzezeit im Norden der DDR*, 195—210; Klaus-Dieter Jäger/Vojen Ložek, *Umweltbedingungen und Landesausbau während der Urnenfelderbronzezeit in Mitteleuropa*, 211—230); apropiate de acestea se află și chestiunile demografice ale epocii (R. Breddin, *Die mittel- und jungbronzezeitlichen Stämme im südlichen Teil der DDR (Lausitzer Kultur)*, 71—86; Berthold Schmidt, *Die jungbronzezeitlichen Stämme im Elb-Saale-Gebiet*, 121—136; F. Horst, *Die jungbronzezeitlichen Stämme im nördlichen Teil der DDR*; Bogesław Gediga, *Forschungen zum bronzezeitlichen Siedlungswesen im westlichen Teil Polens*, 289—294), precum și apariția, modul de construcție și răspîndirea așezărilor întărite și ale cetăților (Werner Coblentz, *Zu den befestigten Siedlungen der Lausitzer Kultur in der DDR*, 239—254; Zbigniew Bukowski, *Offene und befestigte bronzezeitliche Siedlungen in Polen*, 255—280; Marek Gedl, *Probleme des Burgenbaues bei den Stämmen der Lausitzer Kultur in Süd-Polen*, 295—298). Mai puțin reprezentate sînt referatele de interpretare istorică (Karl-Heinz Otto, *Die*

historische Bedeutung der mittleren und jüngeren Bronzezeit in Mitteleuropa, 57—70) și cronologică (Karl Peschel, *Die Gliederung der jüngeren Bronzezeit in Thüringen*, 87—120). În sfârșit, articolele care își propun să studieze Asia anterioară, spațiul egeic și, bineînțeles, legăturile cu Europa centrală (uneori cu încercări de datare) sînt următoarele: Horst Klengel, *Vorderasien und Ägäis. Ein Überblick über den bronzezeitlichen Handel*, 5—26; Hans Quitta, *Radiokarbondaten und die Zeitstellung der „verbrannten Stadt“ von Troja*, 27—30; Gabriele Bockisch, *Sozialökonomische Probleme der ausgehenden Bronzezeit im ägäischen Raum*, 31—46; Jan Bouzek, *Östlicher Mittelmeerraum und Mitteleuropa. Die bronzezeitlichen Beziehungen auf Grund der archäologischen Quellen*, 47—56.

Cea de-a opta conferință centrală a celor care se ocupă cu preistoria din cadrul societății istoricilor din RDG ne demonstrează cît de utile sînt asemenea întâlniri — și cu participarea oaspeților străini interesați — și că publicarea acestor rezultate (comunicări, discuții, intervenții etc.) nu e niciodată lipsită de interes.

* TUDOR SOROCEANU

Friedrich Laux, *Die Nadel in Niedersachsen, Prähistorische Bronzefunde*, XIII, 4, hrsg. von H. Müller-Karpe, C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München, 1976, 159 p., 63 pl.

Autorul prelucrează acele de bronz din Saxonia Inferioară (adică teritoriul cuprins aproximativ între Ems și cursul inferior al Elbei), ace care se datează în epoca bronzului și în prima vîrstă a fierului.

Introducerea și Critica izvoarelor (pp. 1—7) prezintă scopul cărții și stadiul actual al cercetării, care cuprinde, pe scurt, înșirarea eforturilor depuse de înaintași pentru a aduna și sistematiza acele din regiunea amintită și prezentarea unor tabele conținînd cîteva din descoperiri pentru a ilustra faptul că majoritatea pieselor au fost găsite sau achiziționate în secolul trecut, ceea ce îngreunează cercetarea. Unele indicații metodologice privind împărțirea pe sexe a utilizării acelor sînt cuprinse și ele în aceste prime pagini. Partea de introducere conține și cîteva observații cronologice preliminare: cronologia mormintelor de femei din perioada tumulară în Saxonia Inferioară; cronologia mormintelor de bărbați în aceeași perioadă și în aceeași regiune; despre cronologia perioadei cîmpurilor cu urne în Saxonia Inferioară.

Partea cea mai voluminoasă a cărții — descrierea, sistematizarea și catalogul obiectelor (15—138) — se ocupă de 843 de ace, împărțite, în mare, în trei categorii, corespunzînd celor trei enunțate anterior. Acele din mormintele de femei din perioada tumulară se împart, la rîndul lor, în ace cu capul în formă de roată (Radnadel), profilate pe ambele fețe sau doar pe una, ace cu capul în formă de disc (Scheibennadel) și ace cu capul în formă de spirală. Din mormintele de bărbați ale perioadei tumulare provin ace cu capul și gîtul găurite în diferite moduri, cele cu capul răsucit, în formă de placă, cîrlig, disc, trompetă, sferă, butoiăș